

ховає воно в собі величезні скарби типового і неповторного, цікавого і повчального. І в звичайній долі рядової радянської жінки, якою є героїня повісті Р. Брусиловського, можна було «відкрити» багато такого. Проте письменник ставить Ганну Вологіну в такі умови, що аж ніяк не сприяють глибокому розкриттю образу.

Повість названо «Вірність». Можна говорити про вірність високим ідеалам, власним принципам, про вірність Батьківщині, — адже події твору в основному розгортаються в період війни, коли сувора дійсність була для кожного випробуванням вірності. Та повість присвячена іншому — передусім вірності Ганни своєму чоловікові. Справа в тому, що в Ганну палко закохався головний інженер заводу Бондаревський. За зовнішньою байдужістю і холодністю молодой жінки вгадуються схвилюваність, неспокій, здається, ще трохи — і почуття візьмуть гору над розумом. Цього не сталося. «Я була і лишусь вірною своєму чоловікові. Він теж завжди був мені вірним», — говорить Ганна Бондаревському.

Письменникові дуже хочеться, щоб ми дивувалися з надзвичайної душевної стійкості жінки, захоплювалися її вірністю, возведеною ледве не в ранг героїзму. Але в чім, зрештою, справа? Нам відомо, що Ганна та її чоловік дуже любили одне одного. Вона одержувала, хоч і зрідка, листи з фронту. Вони були короткі, скупі, та кожен рядок їх дихав любов'ю і турботою про неї. То невже ж ми повинні елементарну людську порядність і подружню чесність підносити до рівня подвигу?

В повісті Р. Брусиловського є ряд інтересно окреслених персонажів, жваво написаних сторінок. Але здрібнення основного конфлікту — а звідси, й збіднення образу головної героїні — не могло не позначитися на творі.

УКРАЇНЬСЬКА ШЕКСПІРІАНА

І. ВАНІНА. Шекспір на українській сцені. Нарис. Державне видавництво образотворчого мистецтва і музичної літератури УРСР. Київ. 1958.

Діячі української сцени вписали цінні сторінки в літопис освоєння шекспірівської спадщини. Невелика книга І. Ваніної вперше систематизує цей матеріал, дає досить повний огляд шекспірівських спектаклів на Україні. Подаючи цікаві відомості про популяризацію творчості Шекспіра у дореволюційний час, автор, природно, приділяє основну увагу роботі українського радянського театру. Тільки в післяжовтєву добу відкрилися справжні можливості для використання класики на українській сцені. Такі вистави, як «Отелло» в театрі імені Заньковецької, «Макбет» у Сталінському драматичному театрі, «Багато галасу даремно» у франківців, «Гамлет» у шевченківців і заньківчан, стали значним внеском у вітчизняну шекспіріану.

Шлях до цих вистав, де на повний голос прозвучав гуманізм Шекспіра, де характери й події трактувалися з почуттям справжнього історизму, лежав через смугу шукань, вульгарно-соціологічних і формалістичних помилок. І. Ваніна правильно зв'язує найвищі досягнення в засвоєнні класики з утвердженням методу соціалістичного реалізму на радянській сцені. Робота українських майстрів розглядається в тісному взаємозв'язку з досвідом шекспірівських вистав на московській і ленінградській сценах. Шкода тільки, що автор обмежилась лише досвідом російського театру. Кожна національна республіка нашої країни має зараз високі досягнення в цій галузі. Широкі паралелі й співставлення могли б дати повчальні висновки щодо національних специфічних особливостей шекспірівських спектаклів.

Цей недолік тим більше впадає в око, що на поставлене самою І. Ваніною запитання: «що ж нового вніс український радянський театр у тлумачення творів Шекспіра?» розгорнутої відповіді не знаходимо. Праці помітно бракує філософських роздумів, теоретичних узагальнень, проблемності. Все йде гаразд, поки дослідниця подає опис окремих ролей. А от у висновках І. Ваніна раз у раз збивається на загальники.

Не можна не зробити ще одного зауваження. Автор книги «Шекспір на українській сцені» широко використовує рецензії в обласній пресі. Так, аналіз «Гамлета» в театрі ім. Шевченка зроблено цілком на основі статей на цей спектакль, вмішених у харківських газетах. Навіть наводиться велика цитата з рецензії в газеті «Красное знамя». Та автор ніде не згадує чомусь жодного прізвища критиків, що на їх висловлювання вона по суті тільки й спирається. Посилання даються взагалі на газету, ніби розгляд спектаклів провадився виключно у формі редакційних виступів. Така зневага до своїх колег не до лиця дослідникові.

Українська шекспіріана щороку збагачується творчими досягненнями. Кожному, хто працює над Шекспіром, хто любить і вивчає його, цікаво все ж таки прочитати книгу І. Ваніної.

ПРИКРАШЕНА КРАСА

Григорій ДОНЕЦЬ. Канівська книга. «Радянський письменник». Київ. 1959.

Комбайнер Микола з ліричного вірша Г. Донця «В степу», згадуючи про поетесу, яка «дихнути власній пісні не дає», каже:

Чому б їй про людей
не написати,
Про їхню працю...